

Danske sange i oversættelse – interview med Ricco Victor

Fællessang på modersmål er et nyt projekt lanceret af ALSANG, Spil Dansk og Missing Voices

Lea Wierød Borčak

Tre danske sange er blevet oversat til hele 12 forskellige sprog og indspillet, så det er muligt at høre dem og bruge dem til f.eks. fællessang på [ALSANGshjemmeside](#). SANG har interviewet Ricco Victor, direktør i Spil Dansk, som leder ALSANG, om projektet.

Hvad er Fædrelandssang på modersmål?

De tre sange, vi har oversat til 12 forskellige sprog, er klassikere i den danske sangskat og er for mange en del af selve folkesjælen. Ved at blive oversat og indsunget på et nyt sprog får sangene nyt liv. Klaverakkompagnementet er ligetil og fællessangsegnet, så sangene er fuldstændig klar til

brug. Sprogene, de er indsunget på, er engelsk, tysk, fransk, spansk, færøsk, grønlandsk, kinesisk (mandarin), arabisk, hebraisk (ivrit), tyrkisk, kurmancî (kurdisk sprogvariant) og urdu.

Hvordan fungerer det i praksis?

Fædrelandssang på modersmål kan bruges på flere måder. Selvfølgelig kan de primært bruges til fællessang, og her har man en forsanger og akkompagnementet serveret på hjemmesiden. Men sangene kan også bruges i undervisning, f.eks. sprogundervisning. Man kan sige, at det er to ”typer” målgrupper. For det første den del af befolkningen, som har disse 12 sprog som

deres primære sprog. For det andet alle andre, som kan bruge det til at lære sangene på andre sprog, hvilket i særlig grad nok vil være skoler og institutioner, hvor det også kan bruges som en del af sprogundervisningen.

Hvorfor er der behov for dette projekt netop nu?

Med ALSANG vil vi også *forny og forynge* kulturen og repertoire. Med vores sangkonkurrencer og andet er vi med til at skabe nye fællessange. Med en lang række af vores projekter udvider og fornyer vi måden, målgrupperne, lokationerne, konteksten for fællessangen i større eller mindre grad. Lige netop dette projekt er et nyskabende tilbud, som nu også kan bruges af en stor del af befolkningen, som ikke typisk er dem der er overrepræsenteret i de "normale" arrangementer med fællessang. Idéen opstod for cirka tre år siden, så den kom nok, før der var et aktuelt behov. Projektet har da også taget et godt års tid (oversættelser, indspilninger, rettighedsafklaring osv.). Men vi mærker, at timingen for lanceringen af projektet er rigtig god. Fællessangen står stærkere end i mange, mange år, og den er også kommet langt længere ud i flere kroge og cirkler af samfundet. Men måske er der også en mæthed i forhold til den måde vi har sunget sammen på i de sidste par måneder, og samtidig en lyst til at opleve forny-

"Lige netop dette projekt er et nyskabende tilbud, som nu også kan bruges af en stor del af befolkningen, som ikke typisk er dem der er overrepræsenteret i de 'normale' arrangementer med fællessang."

else i fællessang. Derfor er relevansen og aktualiteten rigtig god lige nu med Fædrelandssang på modersmål.

Vil projektet udfordre danskheden eller nationalromantikken i fællessangskulturen?

Fædrelandssang på modersmål er ikke opstået for at kritisere eller danne modpol til noget. Projektet vil gerne arbejde med, ikke mod, den voksende sangkultur der er lige nu. Det er derfor et supplement til de i forvejen varierende fællessangsinitiativer, der findes i dag. Et forsøg på at få flere med. Det er altså ikke at forstå som en omgang kulturradikalt *foie gras*, som skal proppes ned i nogens hals. Det er et tilbud, som man kan bruge, i det omfang man har lyst. Når folk taler om fællessang, så siges det ofte, at alle kan være med. Men det betyder jo nødvendigvis ikke, at alle skal, vil eller bør være med.

Hvordan er sangene udvalgt?

Her er der en del pragmatisme. I praksis også en række økonomiske overvejelser. Det er et ret stort og dermed også omkost-

”Derfor er vi i et tekstligt og historisk univers, der spiller godt sammen med ALSANGs tematikker om frihed, fremtid og fællesskab og konteksten af besættelsen/befrielsen.”

ningstungt projekt, endda uden indtægter; det er gratis for alle at bruge nu. Så derfor besluttede vi os for, at vi havde råd og tid til, at det var tre sange, og at de skulle oversættes og indsynges på 12 sprog. ”En lærke letted” er en af kernesangene i ALSANG-projektet, så den gav sig selv. ”I Danmark er jeg født” er for mange nærmest den uofficielle nationalsang, og netop i dette projekt har den en ekstra kant og relevans.

”Jutlandia” er egentlig valgt, fordi vi tænkte ”Kim Larsen”, og så var der jo mange sange at vælge imellem. Men det endte på ”Jutlandia”, også bare fordi der refereres til en krig i Korea i 1949, eller cirka deromkring. Derfor er vi i et tekstligt og historisk univers, der spiller godt sammen med ALSANGs tematikker om frihed, fremtid og fællesskab og konteksten af besættelsen/befrielsen.

Det er i øvrigt helt unikt, at vi har fået lov til at oversætte/indsynge og på denne måde at bruge ”Jutlandia”. Det har været forbi en række rettighedshavere og forlag, og været godkendt også af Kim Larsens enke. Der er mange eksempler på projekter, der involverer Kim Larsens værker, som

ikke bliver til noget, men vores projekt og formål vandt genklang, og det er vi på alle måder glade for og stolte af.

Hvad sker der med sangene, når de omplantes til andre sprog – går der noget ”lost in translation”?

Ja, det gør der givetvis. Det er naturligvis en udfordring at oversætte poesi til andre sprog, og stadig gøre det poetisk, få versfødder til at passe osv. Idealet har været at oversættelserne holder sig så loyalt som overhovedet muligt til forlægget. Der har været minimal poetisk frihed. Der har været enkelte eksempler på konkrete danske sproglomster, der simpelthen ikke kan oversættes, og man har været nødt til at vælge noget andet. Men som hovedregel er oversættelsen meget ordret.

De indsungne sange er heller ikke kunstneriske fortolkninger. Det er eksempelvis nøjagtigt det samme klavertrack per sang som går igen i alle sprogenes indspilninger. Igen råder pragmatismen: Vi har ikke været med i studiet, men vi har fået genindspillet et par af numrene, hvis der eksempelvis var lidt for meget fortolkning, f.eks. rytmisk, og nogle helt forkerte melodier. For til syvende og sidst er disse indsyngninger et redskab og et gratis tilbud. Det er ikke tænkt som personlige og kunstneriske fortolkninger. Folk kan høre dem, og så kan man selv synge dem.

Her er vi også helt nede i kernen af spørgsmålet om, hvad ”en fællessang” egentlig er, og det er der naturligvis – og glædeligvis – og forskellige meninger om, alt afhængig af, hvem man spørger. For hvad vægter man højest – hensynet til at alle synger præcist rytmisk og samtidigt eller hensynet til den rene og skære glæde ved bare at synge sammen, uanset om vi synger helt rytmisk præcist, helt rene toner eller i dette tilfælde, om man udtaler ordene helt korrekt på de sprog, som teksterne her er oversat til?

Fællessangskulturen vil ofte være udspændt mellem det æstetiske og det pragmatiske. Eksempelvis har jeg fulgt debatten på Facebook, når folk har sunget med på DRs ”Fællessang – hver for sig”. Der er dem, som synes at de professionelle sangere har lavet en lige lovlig personlig fortolkning i fremførelsen af sangene, og at det derfor var mindre egnet som akkompagnement til fællessang. Og der er dem, som synes at magien netop også ligger i at fremførelsen af akkompagnementet har lidt kant og personlighed, som kunstneren tager med ind i det. Svaret på dette er meget individuelt. Med ALSANG – og også dette projekt med Fædrelandssang på modersmål – håber vi på, at folk får lyst til at tage denne snak herom i familierne, foreningerne, i skolerne og i frokostpausen på arbejdspladsen. Alle de steder er

”Fællessang er ikke kun noget vi synger sammen. Det er også noget vi samtaler om. Forhåbentlig rykker vi nu også lidt til folk, så samtalerne kan tages på et mere oplyst og åbent grundlag.”

fællessangen nu for alvor rykket ind. Fællessang er ikke kun noget, vi synger sammen. Det er også noget, vi samtaler om. Forhåbentlig rykker vi nu også lidt til folk, så samtalerne kan tages på et mere oplyst og åbent grundlag. Men frem for alt, så håber vi, at flere – også gerne dem som ikke typisk synger med – har lyst til at få gode oplevelser i fællesskaber via det at synge sammen.